

وَعَفَا
عَنْكُمْۚ
فَالْـٰٔنَ
بَاشِرُوهُنَّ
وَابْتَغُوا
مَا كَتَبَ
اللّٰهُ
لَكُمْࣕ
وَكُلُوا
وَاشْرَبُوا
حَتّٰى
يَتَبَيَّنَ
لَكُمُ
الْخَيْطُ
الْاَبْيَضُ
مِنَ
الْخَيْطِ
الْاَسْوَدِ
مِنَ
الْفَجْرِࣕ
ثُمَّ
اَتِمُّوا
الصِّيَامَ
اِلَى
الَّيْلِۚ
وَلَا
تُبَاشِرُوهُنَّ
وَاَنْتُمْ
عَاكِفُونَۙ
فِي
الْمَسَاجِدِؕ تِلْكَ
حُدُودُ
اللّٰهِ
فَلَا
تَقْرَبُوهَاؕ كَذٰلِكَ
يُبَيِّنُ
اللّٰهُ
اٰيَاتِهٖ
لِلنَّاسِ
لَعَلَّهُمْ
يَتَّقُونَ
“Oruç gecesinde kadınlarınıza yaklaşmak size helâl kılındı. Onlar sizin için birer elbise, siz de onlar için birer elbisesiniz. Allah sizin kendinize kötülük ettiğinizi bildi ve tevbenizi kabul edip sizi bağışladı. Artık (Ramazan

yasaklarının kalktığı zamana ise "iftar" denilmiştir. Sahabe-i kiram Hz. Peygamber'in emrini yerine getirmek, onun sunnetini takip etmek zere sahura bilyük heyecanla kalkıyorlardı. Ne var ki, ilk zamanlarda, saat gibi zamanı gösteren belirli bir araç edil; olmadığı için, oruca başlama vaktinin tesbiti konusunda ashab arasında bir tereddüt olmuştu. Her ne kadar Yüce Rabbimiz bunu Kur'an ile, yetiyle, [1581]; [1578]; [1617]; [1648]; [1609]; [1610]; [1614]; [1578]; [1614]; [1576]; [1614]; [1610]; [1617]; [1614]; [1606]; [1614]; [1604]; [1614]; [1603]; [1615]; [1605]; [1615]; [1575]; [1604]; [1618]; [1582]; [1614]; [1610]; [1618]; [1591]; [1615]; [1575]; [1604]; [1618]; [1575]; [1614]; [1576]; [1618]; [1610]; [1614]; [1590]; [1615]; [1605]; [1616]; [1606]; [1614]; [1575]; [1604]; [1618]; [1582]; [1614]; [1610]; [1618]; [1591]; [1616]; [1575]; [1604]; [1618]; [1575]; [1614]; [1587]; [1618]; [1608]; [1614]; [1583]; [1616]; [1605]; [1616]; [1606]; [1614]; [1575]; [1604]; [1618]; [1601]; [1614]; [1580]; [1618]; [1585]; [1616]; " "siyah iplik ile beyaz iplik birbirinden ayırt edilecek zamana kadar" [10] "şeklinde bildirmiş ise de bu meciz; ifadeyi bazı sahabiler anlayamamıştı. İmsak vaktini tayinde zorlananlardan biri de Tay kabilesinden cömertliğiyle meşhur sahabiler; Ad; b. H; tim (ra) idi. Oruca başlama vaktini belirleyen ; yet indiğinde Ad; , bir siyah bir de beyaz ip alıp bunları yastığının altına koymuştu. Gece bunlara bakıp aralarında bir fark tespit edemeyince oruca ne zaman başlayacağına bir türlü karar verememişti. Sabah olunca hemen Res;ullah'a gelerek bu durumu anlattı. Allah Res; , [1573]; [1616]; [1606]; [1617]; [1614]; [1608]; [1616]; [1587]; [1614]; [1575]; [1583]; [1614]; [1603]; [1614]; [1604]; [1614]; [1593]; [1614]; [1585]; [1616]; [1610]; [1590]; [1612]; [1591]; [1614]; [1608]; [1616]; [1610]; [1604]; [1612]; " "Ouml;yleyse senin yastığın enli ve uzunmuş." [11] s; zleriyle onun ; yette kastedileni anlamadığını ima ederek ; msedi ve şu a edil; ıklamayı yaptı [1573]; [1616]; [1606]; [1617]; [1614]; [1605]; [1614]; [1575]; [1584]; [1614]; [1604]; [1616]; [1603]; [1614]; [1587]; [1614]; [1608]; [1614]; [1575]; [1583]; [1615]; [1575]; [1604]; [1604]; [1617]; [1614]; [1610]; [1618]; [1604]; [1616]; [1608]; [1614]; [1576]; [1614]; [1610]; [1614]; [1575]; [1590]; [1615]; [1575]; [1604]; [1606]; [1617]; [1614]; [1607]; [1614]; [1575]; [1585]; [1616]; : " ; yette bahsi edil; en siyah ve beyaz iplik, gecenin karanlığı ile ; nd; n aydınlığından ibarettir." [12] Gerek Sevgili Peygamberimizin bu beyanıyla, gerekse sonradan ; yette edil; en "tan yeri ağarınca" kadar " ifadesinin n; zil olmasıyla ; yetin m; n; sı iyice anlaşılmış, Ad; b. H; tim gibi siyah ve beyaz iplerle kafası karışan diğer kimselerin de zihinleri aydınlanmıştı. "Ancak imsak vaktinin tayini hususundaki ihtilflar devam etmekteydi. Ashabın edil; oğunluğu imsak ve iftar vakitlerinde ezana ; re hareket ediyordu. Ancak imsak vaktinde Hz. Peygamber'in m; ezinlerinden Bil; l (ra) ezanı daha ; nce okurken İbn ; Mekt; m (ra) ise geciktiriyordu. Gecenin farklı vakitlerinde okunan bu ezanlar, sahabenin imsak vaktini karıştırmalarına neden olmuştu. Allah Res; 'n; , [1573]; [1616]; [1606]; [1617]; [1614]; [1576]; [1616]; [1604]; [1575]; [1614]; [1604]; [1575]; [1611]; [1610]; [1615]; [1606]; [1614]; [1575]; [1583]; [1616]; [1609]; [1576]; [1616]; [1604]; [1614]; [1610]; [1618]; [1604]; [1613]; [1548];

فَكُلُوا
وَاشْرَبُوا
حَتَّى
يُنَادِىَ
ابْنُ أُمِّ
مَكْتُومٍ “Bilâl
ezanı geceleyin okur. Siz, İbn Ümmül Mektûm’un ezanını işitinceye kadar
yiyin, için.”[13] Sözleriyle bu karışıklık da ortadan kalkmış oldu. Zira Hz.
Bilâl’in okuduğu ezan, uyuyanları uyandırmak, gece kalkıp namaz kılanlara da sahur
vaktinin bitmek üzere olduğunu haber vermek içindi, imsak vaktinin girdiğini
göstermiyordu. İbn Ümmül Mektûm’un okuduğu ezan ise
Müslümanlara oruç ibadetinin başladığını ilân ediyordu. Zira o,
âmâ olduğundan çevresindeki insanların sabah namazı vaktinin girdiğini
söylemesiyle ezan okumaktaydı. İmsak vakti, sabah namazının vaktinin girdiği, gecenin
bittiği, gündüzün başladığı andır. İmsakla birlikte mümin, sevabını Allah
Teâlâ’nın takdir edeceği çok öz el bir ibadete başlar. Zira
Yüce Allah kutsî bir hadiste şöyle buyurmuştur:
قَالَ
اللَّهُ
عَزَّ
وَجَلَّ
كُلُّ عَمَلِ
ابْنِ آدَمَ
لَهُ إِلاَّ
الصِّيَامَ
فَإِنَّهُ
لِى وَأَنَا
أَجْزِى بِهِ.
“...Oruç benim içindir, onun ecrini ben vereceğim...”[14] Gün
ilerledikçe, oruç tutmanın kazandırdığı mânevî haz ve heyecanla birlikte
açlık ve susuzluk hissi de artar. Fakat oruç tutan Müslüman,
وَالَّذِى
نَفْسُ
مُحَمَّدٍ
بِيَدِهِ
لَخُلُوفُ
فَمِ
الصَّائِمِ
أَطْيَبُ
عِنْدَ
اللَّهِ مِنْ
رِيحِ
الْمِسْكِ ،
“Oruçlunun ağız kokusu Allah katında misk kokusundan daha güzeldir.”
[15] diyen Allah Resûlü’nün bu övgüsüne mazhar
olabilmek için sabreder. Ve yalnızca Allah için türlüzorluklara katlanılarak
eda edilen bir günük oruç iftar vaktinin girmesiyle sona erer.
Kur’ân-ı Kerîm’de “akşama kadar” oruç tutulması

emredildiği ve iftar vaktinin tam olarak ne zaman girdiği açıklanmadığı için
sahâbe, konuyu Peygamber Efendimize danışmıştır. Hz. Ömer’in, “İftar
vakti ne zamandır?” sorusu üzerine Sevgili Peygamberimiz,
إِذَا
أَقْبَلَ
اللَّيْلُ
وَأَدْبَرَ
النَّهَارُ
وَغَابَتِ
الشَّمْسُ
فَقَدْ
أَفْطَرَ
الصَّائِمُ
 “Gece gelip gündüz gidince ve güneş kaybolunca oruçlu iftar
eder.”[\[16\]](#) diyerek güneşin batışıyla iftar vaktinin girdiğini bildirmiştir. İftar vakti,
müminler için sevinç ve huzur vaktidir. Bu vaktin girmesiyle Allah’ın
rızası için açılığa, susuzluğa, orucun sıhhatine zarar verecek tutum ve davranışlara
karşı sabreden, oruca özel yasaklardan uzak durmayı başaran ihlâslı
gönüller için bütün bu yasaklar kalkar. Bu vakit,
Resûlullah’ın (sav), إِنَّ
لِلَّهِ
عِنْدَ كُلِّ
فِطْرٍ
عُتَقَاءَ
وَذَلِكَ فِى
كُلِّ
لَيْلَةٍ “Şüphesiz
her iftar vaktinde Allah tarafından (cehennem ateşinden) azat edilenler vardır. Bu (azat etme işlemi
Ramazan’da) her gece olur.”[\[17\]](#) sözleriyle ifade ettiği üzere, bağışlanma
vaktidir. Yine Hz. Peygamber,
وَالَّذِى
نَفْسُ
مُحَمَّدٍ
بِيَدِهِ
لَخُلُوفُ
فَمِ
الصَّائِمِ
أَطْيَبُ
عِنْدَ
اللَّهِ
يَوْمَ
الْقِيَامَةِ
مِنْ رِيحِ
الْمِسْكِ
وَلِلصَّائِمِ
فَرْحَتَانِ
يَفْرَحُهُمِ

14;#1575; #1573;#1616;#1584;#1614;#1575;
#1571;#1614;#1601;#1618;#1591;#1614;#1585;#1614;
#1601;#1614;#1585;#1616;#1581;#1614;
#1576;#1616;#1601;#1616;#1591;#1618;#1585;#1616;#1607;#1616;
#1608;#1614;#1573;#1616;#1584;#1614;#1575;
#1604;#1614;#1602;#1616;#1609;#1614;
#1585;#1614;#1576;#1617;#1614;#1607;#1615;
#1601;#1614;#1585;#1616;#1581;#1614;
#1576;#1616;#1589;#1614;#1608;#1618;#1605;#1616;#1607;#1616;
“...Müminin iki sevinci vardır: Birisi iftar vaktinde orucunu açtığı andaki sevinci,
diğeri Rabbine kavuştuğu zaman orucunun (mükâfatından kaynaklanan)
sevincidir.”[\[18\]](#) buyurmuştur. Visal orucunu yani iki gün peş peşe iftar etmeden
oruçtutmayı yasaklayan Allah Resûlü, iftar vakti gelince, oruç
açmada acele edilmesini tavsiye etmiştir. #1604;#1575;#1614;
#1610;#1614;#1586;#1614;#1575;#1604;#1615;
#1575;#1604;#1606;#1617;#1614;#1575;#1587;#1615;
#1576;#1616;#1582;#1614;#1610;#1618;#1585;#1613; #1605;#1614;#1575;
#1593;#1614;#1580;#1617;#1614;#1604;#1615;#1608;#1575;
#1575;#1604;#1618;#1601;#1616;#1591;#1618;#1585;#1614;
 “İnsanlar vakti girince iftar etmekte acele ettikleri sürece hayır üzere
olurlar.”[\[19\]](#) buyurmuş ve Allah’ın en sevdiği kullarının iftar yapmada acele edenler
olduğunu bildirmiştir.[\[20\]](#) Nitekim bir gün, tâbiînden Ebû Atıyye ile
Mesrûk, müminleri annesi Hz. Âişe’nin yanına gelerek sahâbeden
bir kişinin iftar yapmada ve akşam namazını kılmada acele ettiğini, diğ bir kimsenin ise bunları
geciktirdiğini söylemiş, hangisinin daha doğru olduğunu öğrenmek istemişlerdi. Hz.
Âişe iftarda ve namazda acele edenin kim olduğunu merak etmiş ve onun Abdullah b.
Mes’ucirc;d olduğunu öğrendikten sonra şöyle demişti:
#1602;#1614;#1575;#1604;#1614;#1578;#1618;
#1603;#1614;#1584;#1614;#1604;#1616;#1603;#1614;
#1603;#1614;#1575;#1606;#1614;
#1610;#1614;#1589;#1618;#1606;#1614;#1593;#1615;
#1585;#1614;#1587;#1615;#1608;#1604;#1615;
#1575;#1604;#1604;#1617;#1614;#1607;#1616; #1589;#1604;#1609;
#1575;#1604;#1604;#1607; #1593;#1604;#1610;#1607;
#1608;#1587;#1604;#1605; “Allah Resûlü de böyle
yapardı.”[\[21\]](#) Peygamber Efendimiz, iftar edeceği zaman özel yiyecekler aramaz,
yemek ayrımı yapmaz, sofrada ne bulursa onunla iftar ederdi. Onun iftar sofrası, lüks ve
israftan uzak, son derece sade idi. Medine’de Efendimizin yanında büyüyen
Enes b. Mâlik (ra), Resûlullah’ın iftarını şöyle anlatmıştır:
#1603;#1614;#1575;#1606;#1614;
#1585;#1614;#1587;#1615;#1608;#1604;#1615;
#1575;#1604;#1604;#1617;#1614;#1607;#1616; #1589;#1604;#1609;
#1575;#1604;#1604;#1607; #1593;#1604;#1610;#1607;
#1608;#1587;#1604;#1605;
#1610;#1615;#1601;#1618;#1591;#1616;#1585;#1615;
#1593;#1614;#1604;#1614;#1609;
#1585;#1615;#1591;#1614;#1576;#1614;#1575;#1578;#1613;
#1602;#1614;#1576;#1618;#1604;#1614; #1571;#1614;#1606;#1618;

يُصَلِّىَ
فَإِنْ لَمْ
تَكُنْ
رُطَبَاتٌ
فَعَلَى
تَمَرَاتٍ
فَإِنْ لَمْ
تَكُنْ حَسَا
حَسَوَاتٍ
مِنْ مَا “Resûlullah (sav)
akşam namazını kılmadan önce birkaç taze hurma ile, eğer yoksa kuru hurma ile iftar
ederdi, o da yoksa birkaç yudum suyla orucunu açardı.”[22] Peygamberimiz,
Allah rızasını kazanmak için oruç tutar, O’nun rızkıyla iftar eder, iftar ederken
de ellerini açarak şöyle dua ederdi:
اللَّهُمَّ
لَكَ صُمْتُ
وَعَلَى
رِزْقِكَ
أَفْطَرْتُ
“Allah’ım! Senin rızan için oruç tuttum ve senin rızkınla orucumu
açtim.”[23] Allah Resûlü, إِنَّ
لِلصَّائِمِ
عِنْدَ
فِطْرِهِ
لَدَعْوَةً
مَا تُرَدُّ “Her
oruçlunun iftarını açtığında reddedilmeyen bir duası vardır.” diyerek
müminlere bu sevinç ve bağışlanma vaktinde dua etmelerini öğütlemiştir.
Bu hadisi Peygamberimizden nakleden sahâbî Abdullah b. Amr’ın (ra) iftar
vaktinde, اللَّهُمَّ
إِنِّى
أَسْأَلُكَ
بِرَحْمَتِكَ
الَّتِى
وَسِعَتْ
كُلَّ شَىْءٍ
أَنْ
تَغْفِرَ لِى .
“Allah’ım! Senden herşeyi kuşatan rahmetin ile beni bağışlanmanı dilerim.”
diyerek dua ettiği bilinmektedir.[24] Ramazan ayında, diğer zamanlara göre daha
cömert olan Sevgili Peygamberimiz, iftar sofralarını başkalarıyla paylaşmaya
büyük önem vermiş ve şöyle buyurmuştur:
مَنْ فَطَّرَ
صَائِمًا
كَانَ لَهُ
مِثْلُ
أَجْرِهِ
غَيْرَ

أَنَّهُ لاَ
يَنْقُصُ
مِنْ أَجْرِ
الصَّائِمِ
شَيْئًا “Her kim bir oruçluya iftar
yemeği yedirirse, kendisine onun sevabı kadar sevap verilir; oruçlunun ecinden de
hiçbir Őey eksiltilmez.”[25] Kendisi de iftar davetlerine icabet etmiş, davet
sahiplerine övgüde bulunmuŐtur. Nitekim Sa’d b. Ubâde’nin (ra)
iftar davetine icabet ettiğinde, iftarda kendisine ikram edilen ekmek ile zeytinyağını yedikten sonra,
genellikle başkalarıyla iftar ederken okuduğu Şu duayı okumuŐtur:
أَفْطَرَ
عِنْدَكُمُ
الصَّائِمُو
06;َ وَأَكَلَ
طَعَامَكُمُ
الأَبْرَارُ
وَصَلَّتْ
عَلَيْكُمُ
الْمَلاَئِك
14;ةُ “Yanınızda oruçlular iftar etsin, yemeğinizi iyiler yesin ve
melekler size rahmet dilesin.”[26] İslâm ümmeti, Allah
Resûlün’nün diğer sünnetlerine karşı gösterdiği hassasiyeti
sahur, iftar, iftarda acele etme, iftar sofralarına ihtiyaçsahiplerini çağırma gibi
konulardaki sünnetinde de göstermiŐ, tarih boyunca bu heyecan artarak devam
etmiştir. Hz. Bilâin oruçtutacak olanları sahura kaldırmak için okuduğu
ezandan hareketle Osmanlı döneminde sahur vaktini duyurmak için Allah’a
hamd ve övgü, Peygamberine salât ve selâm okunmuŐtur.
“Temcit” adı verilen bu uygulamaya atfen dilimizde “temcit pilavı”
Şeklinde bir tabir oluŐmuŐtur. Zira o günlerde akŐamdan hazırlanmiŐ pilavlar, sahur vaktinde
temcidler okunurken çıkarılır, ısıtılır ve sahur yapılırdı. Osmanlı’daki bu geleneğin
yerini daha sonraları, oruçtutanları uyarmak üzere caddelerde mâniler eŐliđinde
davullar çalan Ramazan davulcuları almıŐtır. Hayat Őartlılarıyla deđiŐen ve
günümüzde giderek azalan bu uygulamalar, toplumda canlı olarak yaŐanan
Ramazan sevincinin birer göstergesidir. Sahurlardaki coŐku iftarlarda zirveye çıkmıŐ,
öyle zamanlar olmuŐ ki, iftar sofraları törenle kurulur ve ikram edilen yemekler, belli bir
düzen içinde yenilir hâle gelmiŐtir. İftar vakti top atıŐlarıyla ilân edilmiŐ, bu
uygulama çeŐitli hediyeler dağıtılarak devam etmiştir. Günümüzde de
gerek Mekke ve Medine’de saflar hâlinde oluŐturulan uzun, geniŐ, mütevazı
sofralarla gerekse ülkemizde kurulan küçük büyük iftar
çadırlarıyla toplumun her kesiminden insan bir araya gelerek iftar sevincini paylaŐmakta,
farklı Őekillerde de olsa iftar ve Ramazan coşkusu bütün İslâm âleminde
yaŐanmaktadır. İftar davetlerini verirken akrabaların, dostların, komŐuların dikkate alınması
güzeldir. Fakat bu daireyi geniŐleterek, iftar sofralarına ihtiyaçsahibi insanları buyur
etmek Allah’n rızasına çok daha uygun bir davranıŐ olacaktır. İftar davetleri belli bir
zümrenin bir araya gelerek lüks mekânlerde, zengin sofralarda yemek
yemelerinin ötesine geçmeli; sofralara dâhil edilen yetimler, yaŐlılar ve
muhtaçlarla Halil İbrâhim bereketinin arandığı salih amellere dönüŐmelidir.
Sahur, sevabını Yüce Allah’n vereceği önemli bir ibadete baŐlamanın

heyecanı, iftar ise nimetlere kavuşmanın sevinci ile geçedil;en bereketli zaman dilimleridir. Allah'ın sevgisine ve rızasına kavuşabilmek için sahurdan iftara kadar günlerini oruçlu geçedil;irenler hem bu dünyada huzuru hem de ahirette mutluluğu kazanırlar. Bu güzel anlarını yakınlarla, dostlarla ve muhtaçlarla paylaşanlar ise birlikteliğin coşkusu ve yardımlaşmanın bereketiyle bu mutluluklarını bir kat daha artırırılar. Hadislerle İslam Cilt 2 Sayfa 421

[1] Bakara, 2/183-184 [2] Bakara, 2/285 [3] Bakara, 2/187 [4] Ebû İbrâhîm, Dâvud, Sıyâm, 15 [5] İbn Mâcâ, Sıyâm, 22. [6] Müslim, Sıyâm, 46. [7] Müslim, Sıyâm, 45 [8] Ebû İbrâhîm, Dâvud, Sıyâm, 16 [9] İbn Hanbel, III, 44. [10] Bakara, 2/187 [11] Müslim, Sıyâm, 33 [12] Buhârî, Savm, 16. [13] Buhârî, Ezân, 12. [14] Müslim, Sıyâm, 163 [15] Müslim, Sıyâm, 164. [16] Müslim, Sıyâm, 51. [17] İbn Mâcâ, Sıyâm, 2 [18] Müslim, Sıyâm, 163 [19] Buhârî, Savm, 45 [20] Tirmizî, Savm, 13 [21] Müslim, Sıyâm, 49. [22] Ebû İbrâhîm, Dâvud, Sıyâm, 21 [23] Ebû İbrâhîm, Dâvud, Sıyâm, 22 [24] İbn Mâcâ, Sıyâm, 48. [25] Tirmizî, Savm, 82. [26] Ebû İbrâhîm, Dâvud, Et'ime, 54

[İslam ve Hayat, Güncel Vaaz ve Hutbeler](#)